

32003L0009

L 31/18

DZIENNIK URZĘDOWY UNII EUROPEJSKIEJ

6.2.2003

DYREKTYWA RADY 2003/9/WE
z dnia 27 stycznia 2003 r.
ustanawiająca minimalne normy dotyczące przyjmowania osób ubiegających się o azyl

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 63 akapit pierwszy pkt 1 lit. b),

uwzględniając wniosek Komisji ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego ⁽²⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽³⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽⁴⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Wspólna polityka azylowa, łącznie ze Wspólnym Europejskim Systemem Azylowym, jest integralną częścią celu Unii Europejskiej, jakim jest ustanowienie i systematyczne powiększanie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, otwartej dla wszystkich tych, których okoliczności zmuszają do poszukiwania na drodze prawnej ochrony w Unii Europejskiej.
- (2) Na specjalnym posiedzeniu w Tampere w dniach 15 i 16 października 1999 r. Rada Europejska zdecydowała o podjęciu prac zmierzających do ustanowienia Wspólnego Europejskiego Systemu Azylowego, opartego na pełnym stosowaniu Konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców z dnia 28 lipca 1951 r., uzupełnionej Protokołem nowojorskim z dnia 31 stycznia 1967 r., utrzymując w ten sposób zasadę zakazu wydalania.
- (3) Konkluzje Rady Europejskiej z Tampere przewidują, że Wspólny Europejski System Azylowy powinien zawierać, w krótkim terminie, wspólne minimalne warunki przyjmowania osób ubiegających się o azyl.
- (4) Ustanowienie minimalnych norm dotyczących przyjmowania osób ubiegających się o azyl jest kolejnym krokiem w kierunku europejskiej polityki azylowej.
- (5) Niniejsza dyrektywa respektuje prawa podstawowe i przestrzega zasad uznanych w szczególności w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej. W szczególności niniejsza dyrektywa zmierza do zapewnienia pełnego poszanowania godności ludzkiej i wspierania stosowania art. 1 i 18 wspomnianej Karty.
- (6) W odniesieniu do traktowania osób objętych zakresem zastosowania niniejszej dyrektywy Państwa Członkowskie

związane są obowiązkami w ramach aktów prawa międzynarodowego, których są stronami i które zakazują dyskryminacji.

- (7) Powinny zostać ustanowione minimalne normy dotyczące przyjmowania osób ubiegających się o azyl, które będą wystarczające w celu zapewnienia im godnego poziomu życia i porównywalnych warunków życia we wszystkich Państwach Członkowskich.
- (8) Harmonizacja warunków dotyczących przyjmowania osób ubiegających się o azyl powinna pomóc w ograniczeniu wtórnego przepływu osób ubiegających się o azyl wynikającego ze zróżnicowania warunków ich przyjmowania.
- (9) Przyjmowanie grup ze szczególnymi potrzebami powinno być tak zorganizowane, by zaspokajało te potrzeby.
- (10) Przyjmowanie zatrzymanych ubiegających się o azyl powinno być specjalnie zaprojektowane w celu spełnienia ich potrzeb w tej sytuacji.
- (11) W celu zapewnienia zgodności z minimalnymi gwarancjami procesowymi obejmującymi możliwości skontaktowania się z organizacjami lub grupami osób świadczącymi pomoc prawną, powinny zostać dostarczone informacje w sprawie takich organizacji lub osób.
- (12) Należy ograniczyć możliwości nadużyć w systemie przyjmowania przez ustanowienie przypadków, w odniesieniu do których dokonuje się ograniczenia lub odstąpienia od warunków przyjmowania osób ubiegających się o azyl.
- (13) Należy zabezpieczyć wydajność krajowych systemów przyjmowania oraz współpracę między Państwami Członkowskimi w zakresie przyjmowania osób ubiegających się o azyl.
- (14) Odpowiednia koordynacja między właściwymi władzami w odniesieniu do przyjmowania osób ubiegających się o azyl powinna być wspierana, a harmonijne relacje między wspólnotami lokalnymi i ośrodkami zakwaterowania dla azylantów być z tego względu popierane.
- (15) Istotą minimalnych norm jest to, że Państwa Członkowskie uprawnione są do wprowadzania lub utrzymywania bardziej korzystnych przepisów dla obywateli państw trzecich oraz bezpaństwowców wnioskujących, którzy wnoszą o ochronę międzynarodową w Państwie Członkowskim.
- (16) W tym duchu zachęca się również Państwa Członkowskie do stosowania przepisów niniejszej dyrektywy w związku z procedurami dotyczącymi podejmowania decyzji w sprawie wniosków o formy ochrony inne niż wynikające z Konwencji genewskiej dla obywateli państw trzecich i bezpaństwowców.
- (17) Stosowanie niniejszej dyrektywy powinno być oceniane w regularnych odstępach czasu.

⁽¹⁾ Dz.U. C 213 E z 31.7.2001, str. 286.

⁽²⁾ Opinia wydana dnia 25 kwietnia 2002 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

⁽³⁾ Dz.U. C 48 z 21.2.2002, str. 63.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 107 z 3.5.2002, str. 85.

- (18) Ponieważ cele proponowanego działania, a mianowicie ustanowienie minimalnych norm w sprawie przyjmowania osób ubiegających się o azyl w Państwach Członkowskich, nie mogą być w wystarczającym stopniu osiągnięte przez Państwa Członkowskie a ze względu na skalę i wyniki proponowanych działań mogą być osiągnięte w lepszy sposób na poziomie wspólnotowym, Wspólnota może przyjąć środki, zgodnie z zasadą pomocniczości określoną postanowieniami art. 5. Traktatu. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest niezbędne do osiągnięcia tych celów.
- (19) Zgodnie z art. 3 Protokołu w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, Zjednoczone Królestwo powiadomiło listem z dnia 18 sierpnia 2001 r. o swoim zamiarze wzięcia udziału w przyjęciu i stosowaniu niniejszej dyrektywy.
- (20) Zgodnie z art. 1 wymienionego Protokołu Irlandia nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia. W związku z tym i bez uszczerbku dla postanowień art. 4 tego Protokołu, przepisy niniejszej dyrektywy nie mają zastosowania do Irlandii.
- (21) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu w sprawie stanowiska Danii załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej oraz do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy i dlatego nie jest związana zobowiązaniami wynikającymi z jej stosowania, ani nie jest objęta jej zastosowaniem,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ I

CEL, DEFINICJE I ZAKRES

Artykuł 1

Cel

Celem niniejszej dyrektywy jest ustanowienie minimalnych norm dotyczących przyjmowania osób ubiegających się o azyl w Państwach Członkowskich.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy:

- a) „Konwencja genewska” oznacza Konwencję z dnia 28 lipca 1951 r. dotyczącą statusu uchodźców, ze zmianami wprowadzonymi przez Protokół nowojorski z dnia 31 stycznia 1967 r.;
- b) „wniosek o udzielenie azylu” oznacza wniosek złożony przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, który może być rozumiany jako wniosek o ochronę międzynarodową przez Państwo Członkowskie na podstawie Konwencji genewskiej. Każdy wniosek o ochronę międzynarodową jest uznawany za wniosek o udzielenie azylu, chyba że obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec wyraźnie wnioskuje o inny rodzaj ochrony, który może być stosowany osobno;

- c) „wnioskodawca” lub „osoba ubiegająca się o azyl” oznacza obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, który złożył wniosek o udzielenie azylu, w odniesieniu do którego nie podjęto jeszcze ostatecznej decyzji;
- d) „członkowie rodziny” oznaczają, o ile rodzina istniała już w kraju pochodzenia, następujących członków rodziny wnioskodawcy, którzy są obecni w tym samym Państwie Członkowskim w związku z wnioskiem o udzielenie azylu:
- współmałżonek osoby ubiegającej się o azyl lub jej albo jego partner w stałym związku, w przypadku gdy prawo lub praktyka danego Państwa Członkowskiego traktuje związki pozamałżeńskie w sposób porównywalny z traktowaniem związków małżeńskich na mocy przepisów prawa odnoszących się do cudzoziemców;
 - małoletnie dzieci ze związku określonego w pkt i) lub wnioskodawcy, pod warunkiem że nie pozostają w związku małżeńskim i znajdują się na utrzymaniu wnioskodawcy oraz bez względu na to, czy zostały urodzone w stanie małżeńskim czy poza nim lub adoptowane zgodnie z przepisami prawa krajowego;
- e) „uchodźca” oznacza osobę, która spełnia wymagania art. 1 pkt A Konwencji genewskiej;
- f) „status uchodźcy” oznacza status przyznany przez Państwo Członkowskie osobie, która jest uchodźcą i jest przyjęta jako taka na terytorium tego Państwa Członkowskiego;
- g) „procedury” i „odwołania” oznaczają procedury i odwołania ustanowione przez Państwa Członkowskie w ich prawie krajowym;
- h) „osoby małoletnie pozbawione opieki” oznaczają osoby w wieku poniżej 18 lat, które przybywają na terytorium Państw Członkowskich pozbawione opieki osób dorosłych, odpowiedzialnych za nie prawnie lub zwyczajowo, i dopóki nie zostaną skutecznie objęte opieką takich osób; są to również osoby małoletnie, które zostają pozbawione opieki po przybyciu na terytorium Państw Członkowskich;
- i) „warunki przyjmowania” oznaczają pełen zestaw środków, które Państwa Członkowskie przyznają osobom ubiegającym się o azyl zgodnie z niniejszą dyrektywą;
- j) „materialne warunki przyjmowania” oznaczają warunki przyjmowania, które obejmują zakwaterowanie, wyżywienie i odzież, świadczone w naturze lub jako zasiłki pieniężne lub talony, orazienne diety;
- k) „zatrzymanie” oznacza zamknięcie osoby ubiegającej się o azyl przez Państwo Członkowskie w określonym miejscu, gdzie wnioskodawca jest pozbawiony swobody przemieszczania się;
- l) „ośrodek zakwaterowania” oznacza każde miejsce używane jako zbiorowe zakwaterowanie osób ubiegających się o azyl.

Artykuł 3

Zakres

1. Niniejszą dyrektywę stosuje się do wszystkich obywateli państw trzecich i bezpaństwowców, którzy składają wniosek o udzielenie azylu na granicy lub na terytorium Państwa Członkowskiego, tak długo jak posiadają oni zezwolenie na pozostanie na jego terytorium jako osoby ubiegające się o azyl, a także do członków ich rodzin, jeżeli są oni objęci wnioskiem o udzielenie azylu zgodnie z prawem krajowym.

2. Niniejszej dyrektywy nie stosuje się do wniosków o udzielenie azylu dyplomatycznego lub terytorialnego, składanych w przedstawicielstwach Państw Członkowskich.

3. Niniejszej dyrektywy nie stosuje się w przypadku, gdy zastosowanie mają przepisy dyrektywy Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między Państwami Członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami ⁽¹⁾.

4. Państwa Członkowskie mogą podjąć decyzję o stosowaniu niniejszej dyrektywy w związku z procedurami podejmowania decyzji w sprawie wniosków o ochronę innego rodzaju niż wynikająca z Konwencji genewskiej dla obywateli państw trzecich lub bezpieczeństwa, którzy nie są uchodźcami.

Artykuł 4

Bardziej korzystne przepisy

Państwa Członkowskie mogą wprowadzić lub utrzymać bardziej korzystne przepisy w dziedzinie dotyczącej warunków przyjmowania osób ubiegających się o azyl i bliskich krewnych wnioskodawcy przebywających w tym samym Państwie Członkowskim, będących na jego utrzymaniu lub ze względów humanitarnych, w zakresie, w jakim przepisy te są zgodne z niniejszą dyrektywą.

ROZDZIAŁ II

PRZEPISY OGÓLNE W SPRAWIE WARUNKÓW PRZYJMOWANA

Artykuł 5

Informacja

1. Państwa Członkowskie powiadamiają osoby ubiegające się o azyl, w rozsądnym czasie nieprzekraczającym piętnastu dni od złożenia wniosku o udzielenie azylu właściwemu organowi, przynajmniej o ustalonych korzyściach oraz obowiązkach, które muszą wypełniać, dotyczących warunków przyjmowania.

Państwa Członkowskie zapewniają dostarczanie wnioskodawcom informacji o organizacjach lub grupach osób świadczących szczególną pomoc prawną oraz o organizacjach, które mogą być w stanie pomóc lub powiadomić ich o dostępnych warunkach przyjmowania, włączając opiekę zdrowotną.

2. Państwa Członkowskie zapewniają, że informacje określone w ust. 1 są przekazywane na piśmie oraz, jeśli to możliwe, w języku prawdopodobnie zrozumiałym dla wnioskodawców. W przypadku gdy sytuacja tego wymaga, takie informacje mogą być również przekazane ustnie.

⁽¹⁾ Dz.U. L 212 z 7.8.2001, str. 12.

Artykuł 6

Dokumentacja

1. Państwa Członkowskie zapewniają, że w terminie trzech dni od dnia złożenia wniosku właściwemu organowi wnioskodawca otrzyma dokument wydany na jego lub jej nazwisko, potwierdzający jego lub jej status jako osoby ubiegającej się o azyl lub poświadczający, że uzyskał(-a) on (ona) zezwolenie na pobyt na terytorium Państwa Członkowskiego, podczas gdy jego lub jej wniosek czeka na rozpatrzenie lub jest rozpatrywany.

Jeżeli posiadaczowi takiego dokumentu nie przysługuje swoboda przemieszczania się po całości lub części terytorium Państwa Członkowskiego, dokument powinien stwierdzać także ten fakt.

2. Państwa Członkowskie mogą wyłączyć stosowanie tego artykułu, jeżeli osoba ubiegająca się o azyl jest zatrzymana oraz w trakcie rozpatrywania wniosku o udzielenie azylu złożonego na granicy lub w kontekście procedury podejmowania decyzji w sprawie prawa wnioskodawcy do zgodnego z prawem wjazdu na terytorium Państwa Członkowskiego. W szczególnych przypadkach, w trakcie rozpatrywania wniosku o udzielenie azylu, Państwa Członkowskie mogą dostarczyć wnioskodawcom inne dowody równoważne dokumentowi określone w ust. 1.

3. Dokument określony w ust. 1 nie musi poświadczać tożsamości osoby ubiegającej się o azyl.

4. Państwa Członkowskie przyjmują środki niezbędne do wydawania osobom ubiegającym się o azyl dokumentów określonych w ust. 1, które muszą być ważne tak długo, jak długo osoby te posiadają zezwolenie na pobyt na terytorium danego Państwa Członkowskiego lub na jego granicy.

5. Państwa Członkowskie mogą wydać osobom ubiegającym się o azyl dokument podróży, jeśli powstaną poważne powody humanitarne wymagające ich obecności w innym Państwie.

Artykuł 7

Pobyt i swobodna przemieszczania się

1. Osoby ubiegające się o azyl mogą swobodnie przemieszczać się w granicach terytorium przyjmującego Państwa Członkowskiego lub na obszarze wyznaczonym dla nich przez to Państwo Członkowskie. Wyznaczony obszar nie ma wpływu na niezbywalną sferę życia prywatnego i zapewnia wystarczający zakres gwarantowania dostępu do wszystkich świadczeń w ramach niniejszej dyrektywy.

2. Państwa Członkowskie mogą podjąć decyzję dotyczącą pobytu osoby ubiegającej się o azyl, jeśli przemawia za tym interes publiczny, porządek publiczny lub, w miarę potrzeb, dla sprawnego rozpatrywania i skutecznego monitorowania wniosku.

3. Jeżeli okazuje się to niezbędne, na przykład ze względów prawnych lub porządku publicznego, Państwa Członkowskie mogą ograniczyć pobyt wnioskodawcy do określonego miejsca, zgodnie z przepisami prawa krajowego.

4. Państwa Członkowskie mogą postanowić, że, aby skorzystać z materialnych warunków przyjmowania, wnioskodawcy powinni przebywać w konkretnym miejscu, określonym przez Państwa Członkowskie. Taka decyzja, która może mieć charakter ogólny, podejmowana jest indywidualnie i na podstawie przepisów ustawodawstwa krajowego.

5. Państwa Członkowskie przewidują możliwość przyznania wnioskodawcom tymczasowego zezwolenia na opuszczenie miejsca pobytu, o którym mowa w ust. 2 i 4 i/lub wyznaczonego obszaru, o którym mowa w ust. 1. Decyzje są podejmowane indywidualnie, obiektywnie i bezstronnie, a decyzja odmowna jest uzasadniana.

Od wnioskodawcy nie jest wymagane zezwolenie na stawienie się przed organami lub sądami, jeżeli jego obecność jest tam niezbędna.

6. Państwa Członkowskie wymagają od wnioskodawców niezwłocznego powiadomienia właściwych organów o ich aktualnym adresie oraz o każdej zmianie adresu.

Artykuł 8

Rodziny

Państwa Członkowskie podejmują właściwe środki w celu utrzymania, w możliwie jak najszerszym zakresie, jednolitości rodziny w postaci, w jakiej przebywa na ich terytorium, jeśli dane Państwo Członkowskie zapewnia zakwaterowanie wnioskodawcom. Środki takie wykonywane są za zgodą osoby ubiegającej się o azyl.

Artykuł 9

Profilaktyczne badania medyczne

Państwa Członkowskie mogą wymagać od wnioskodawców poddania się profilaktycznemu badaniu medycznemu uzasadnionemu względami zdrowia publicznego.

Artykuł 10

Nauka i kształcenie małoletnich

1. Państwa Członkowskie przyznają małoletnim dzieciom osób ubiegających się o azyl oraz małoletnim osobom ubiegającym się o azyl dostęp do systemu edukacyjnego na podobnych warunkach, jak w odniesieniu do obywateli przyjmującego Państwa Członkowskiego tak długo, jak nie jest zastosowany wobec nich lub ich rodziców środek w postaci wydalenia. Takie kształcenie może być świadczone w ośrodku zakwaterowania.

Dane Państwo Członkowskie może zastrzec, że taki dostęp musi być ograniczony do państwowego systemu edukacyjnego.

Małoletnimi są osoby młodsze niż w wieku pełnoletności określonym przepisami prawa w Państwie Członkowskim, w którym został złożony wniosek o udzielenie azylu lub w którym jest on rozpatrywany. Państwa Członkowskie nie mogą odmówić prawa do kształcenia średniego z tej tylko przyczyny, że małoletni osiągnął wiek pełnoletności.

2. Dostęp do systemu edukacyjnego nie może być odroczone na okres dłuższy niż trzy miesiące od daty złożenia wniosku o udzielenie azylu przez małoletniego lub jego rodziców. Okres ten może być przedłużony do jednego roku, w przypadku gdy zapewnione jest specjalne kształcenie w celu ułatwienia dostępu do systemu edukacyjnego.

3. W przypadku gdy dostęp do systemu edukacyjnego określony w ust. 1 nie jest możliwy ze względu na szczególną sytuację małoletniego, Państwo Członkowskie może zaproponować inne formy kształcenia.

Artykuł 11

Zatrudnienie

1. Państwa Członkowskie określają okres, biegnący od daty złożenia wniosku o udzielenie azylu, podczas którego wnioskodawca nie ma dostępu do rynku pracy.

2. Jeżeli w terminie roku od dnia złożenia wniosku o udzielenie azylu nie została podjęta decyzja w pierwszej instancji, a opóźnienie to nie wynika z przyczyn leżących po stronie wnioskodawcy, Państwa Członkowskie podejmują decyzję dotyczącą warunków przyznawania wnioskodawcy dostępu do rynku pracy.

3. Dostęp do rynku pracy nie może zostać cofnięty podczas trwania procedury odwoławczej w przypadku, gdy odwołanie się od decyzji odmownej w zwykłym trybie ma skutek zawieszający, aż do momentu ogłoszenia decyzji odmownej podjętej w procedurze odwoławczej.

4. Ze względu na określoną politykę na rynku pracy Państwa Członkowskie mogą w tym względzie dawać pierwszeństwo obywatelom Unii Europejskiej oraz obywatelom państw będących stronami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, a także legalnie przebywającym obywatelom państw trzecich.

Artykuł 12

Kształcenie zawodowe

Państwa Członkowskie mogą zezwolić osobom ubiegającym się o azyl na dostęp do kształcenia zawodowego bez względu na to, czy mają one dostęp do rynku pracy.

Dostęp do kształcenia zawodowego związanego z umową o pracę zależy od zakresu, w jakim wnioskodawca ma dostęp do rynku pracy, zgodnie z art. 11.

Artykuł 13

Ogólne zasady w sprawie materialnych warunków przyjmowania i opieki zdrowotnej

1. Państwa Członkowskie zapewniają, że wnioskodawcom udostępnione są materialne warunki przyjmowania w momencie złożenia wniosku o udzielenie azylu.

2. Państwa Członkowskie przyjmą przepisy w sprawie materialnych warunków przyjmowania w celu zapewnienia poziomu życia odpowiedniego dla stanu zdrowia wnioskodawców oraz utrzymania.

Państwa Członkowskie czynią wszystko, aby zapewniony był poziom życia odpowiedni do szczególnej sytuacji osób mających specjalne potrzeby, zgodnie z art. 17, jak również w związku z sytuacją osób zatrzymanych.

3. Państwa Członkowskie mogą uzależnić przyznanie wszystkich lub niektórych materialnych warunków przyjmowania i opieki zdrowotnej od tego, że wnioskodawcy nie posiadają środków wystarczających do życia na poziomie odpowiednim do ich stanu zdrowia oraz zapewnienia im utrzymania.

4. Państwa Członkowskie mogą wymagać, aby wnioskodawcy pokrywali w całości lub w części koszty materialnych warunków przyjmowania i opieki zdrowotnej przewidzianych w niniejszej dyrektywie, zgodnie z przepisami ust. 3, jeżeli wnioskodawcy posiadają wystarczające środki, na przykład jeżeli pracowali przez wystarczający okres.

Jeżeli okazuje się, że wnioskodawca posiadał środki wystarczające do pokrycia kosztów materialnych warunków przyjmowania i opieki zdrowotnej w czasie, gdy podstawowe potrzeby były zaspokajane, Państwa Członkowskie mogą wnioskować o zwrot poniesionych kosztów od osoby ubiegającej się o azyl.

5. Materialne warunki przyjmowania mogą być dostarczane w naturze, jako zasiłki pieniężne, talony lub jako kombinacja tych form.

W przypadku gdy Państwa Członkowskie dostarczają materialne warunki przyjmowania w postaci zasiłków pieniężnych lub talonów, ich wysokość ustala się zgodnie z zasadami ustanowionymi w niniejszym artykule.

Artykuł 14

Formy dotyczące materialnych warunków przyjmowania

1. W przypadku gdy zakwaterowanie jest świadczone w naturze, powinno ono przyjąć jedną z następujących form lub ich kombinację:

- a) lokali wykorzystywanych do celów zakwaterowania wnioskodawców w trakcie rozpatrywania wniosku o udzielenie azylu złożonego na granicy;
- b) ośrodków zakwaterowania, które gwarantują odpowiedni poziom życia;
- c) domów prywatnych, mieszkań, hoteli lub innych lokali zaadaptowanych na potrzeby zakwaterowania wnioskodawców.

2. Państwa Członkowskie zapewniają, wnioskodawcom, którym zapewniono zakwaterowanie określone w ust. 1 lit. a), b) i c):

- a) ochronę ich życia rodzinnego;
- b) możliwość kontaktowania się z krewnymi, doradcami prawnymi oraz z przedstawicielami Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) i organizacji pozarządowych (NGO) uznawanych przez Państwa Członkowskie.

Państwa Członkowskie przywiązują szczególną wagę do zapobiegania napadom w lokalach i ośrodkach zakwaterowania określonych w ust. 1 lit. a) i b).

3. Państwa Członkowskie zapewniają, w odpowiednich przypadkach, małoletnim dzieciom wnioskodawców lub małoletnim wnioskodawcom zakwaterowanie z ich rodzicami lub z dorosłymi członkami rodziny odpowiedzialnymi za nie na mocy prawa lub zwyczaju.

4. Państwa Członkowskie zapewniają, że wnioskodawcy są przenoszeni z jednego miejsca zakwaterowania do innego jedynie wtedy, gdy jest to niezbędne. Państwa Członkowskie przewidują dla wnioskodawców możliwość powiadamiania ich doradców prawnych o przeniesieniu oraz o swoim nowym adresie.

5. Osoby pracujące w ośrodkach zakwaterowania są odpowiednio przeszkolone i związane zasadą poufności, w rozumieniu prawa krajowego, w odniesieniu do każdej informacji otrzymanej w trakcie wykonywania przez nich pracy.

6. Państwa Członkowskie mogą włączyć wnioskodawców w zarządzanie zasobami materialnymi oraz niematerialnymi aspektami życia w ośrodku poprzez organ doradczy lub w radę reprezentującą mieszkańców.

7. Doradcom prawnym osób ubiegających się o azyl oraz przedstawicielom Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców lub organizacji pozarządowych przez niego wyznaczonym i uznawanym przez dane Państwo Członkowskie przyznaje się dostęp do ośrodków zakwaterowania i innych miejsc zakwaterowania w celu udzielania pomocy wspomnianym osobom ubiegającym się o azyl. Ograniczenia dotyczące takiego dostępu mogą być nałożone wyłącznie ze względów odnoszących się do bezpieczeństwa tych ośrodków i miejsc zamieszkania oraz osób ubiegających się o azyl.

8. Państwa Członkowskie mogą wyjątkowo ustalić materialne zasady przyjmowania inne niż przewidziane w niniejszym artykule, na rozsądny i możliwie najkrótszy okres, jeżeli:

- wymagana jest wstępna ocena szczególnych potrzeb wnioskodawcy,
- materialne warunki przyjmowania przewidziane w niniejszym artykule nie są dostępne na pewnym obszarze geograficznym,
- zasoby mieszkaniowe dostępne w normalnym trybie są tymczasowo wyczerpane,
- osoba ubiegająca się o azyl jest zatrzymana lub jej pobyt ograniczono do punktu granicznego.

Te inne warunki powinny w każdym przypadku zaspokajać podstawowe potrzeby.

Artykuł 15

Opieka zdrowotna

1. Państwa Członkowskie zapewniają, że wnioskodawcy otrzymują niezbędną opiekę zdrowotną, która obejmuje przynajmniej opiekę służb ratunkowych i leczenie podstawowe.

2. Państwa Członkowskie zapewniają pomoc medyczną i inną wnioskodawcom mającym szczególne potrzeby.

ROZDZIAŁ III

OGRANICZENIE LUB WYCOFANIE WARUNKÓW PRZYJMOWANIA

Artykuł 16

Ograniczenie lub wycofanie warunków przyjmowania

1. Państwa Członkowskie mogą ograniczyć lub wycofać warunki przyjmowania w następujących przypadkach:

- a) w przypadku gdy osoba ubiegająca się o azyl:
- opuszcza miejsce zamieszkania ustalone przez właściwy organ bez powiadomienia go lub bez zezwolenia, jeśli jest ono wymagane, lub
 - nie spełnia obowiązków meldowania się lub dostarczania informacji, lub stawiania się na rozmowy osobiste dotyczące procedury udzielania azylu, w rozsądnym okresie ustanowionym w prawie krajowym, lub
 - złożyła już wniosek w tym samym Państwie Członkowskim.

Jeżeli wnioskodawca zostanie odnaleziony lub dobrowolnie zgłosi się do właściwego organu, podejmuje się należycie uzasadnioną decyzję w sprawie ponownego przyznania części lub całości warunków przyjmowania, biorąc pod uwagę powody opuszczenia miejsca zamieszkania;

- b) w przypadku gdy wnioskodawca ukrył środki finansowe i z tego względu bezzasadnie skorzystał z materialnych warunków przyjmowania.

Jeżeli okazuje się, że wnioskodawca posiadał środki wystarczające do pokrycia kosztów materialnych warunków przyjmowania i opieki zdrowotnej w czasie, gdy podstawowe potrzeby były zaspokajane, Państwa Członkowskie mogą zażądać zwrotu poniesionych kosztów od osoby ubiegającej się o azyl.

2. Państwa Członkowskie mogą odmówić przyznania warunków przyjmowania w przypadku, gdy osoba ubiegająca się o azyl nie wykazała, że wniosek o udzielenie azylu został złożony w rozsądnym najkrótszym czasie po przybyciu do tego Państwa Członkowskiego.

3. Państwa Członkowskie mogą określić sankcje mające zastosowanie do poważnego złamania zasad obowiązujących w ośrodkach zakwaterowania, jak również za każde inne szczególnie gwałtowne zachowanie.

4. Decyzje dotyczące ograniczenia, wycofania lub odmowy warunków przyjmowania lub sankcji określonych w ust. 1, 2 i 3 podejmowane są indywidualnie, obiektywnie i bezstronnie, a

każda decyzja jest uzasadniona. Decyzje opierają się na konkretnej sytuacji danej osoby, której decyzja dotyczy, szczególnie w odniesieniu do osób objętych przepisami art. 17, uwzględniając zasadę proporcjonalności. Państwa Członkowskie w każdym wypadku zapewniają dostęp do opieki służb ratunkowych.

5. Państwa Członkowskie zapewniają, że materialne warunki przyjmowania nie są wycofane ani ograniczone przed wydaniem decyzji odmownej.

ROZDZIAŁ IV

PRZEPISY DOTYCZĄCE OSÓB ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI

Artykuł 17

Zasada ogólna

1. Państwa Członkowskie biorą pod uwagę szczególną sytuację osób wrażliwych, takich jak małoletni, małoletni pozbawieni opieki, osoby niepełnosprawne, osoby starsze, kobiety ciężarne, rodzice samotnie wychowujący małoletnie dzieci oraz osoby, które zostały poddane torturom, ofiary gwałtu lub innych poważnych form przemocy fizycznej, psychicznej lub seksualnej, w ustawodawstwie krajowym wprowadzającym w życie przepisy rozdziału II odnoszące się do materialnych warunków przyjmowania i opieki zdrowotnej.

2. Ustęp 1 stosuje się tylko do osób, których szczególne potrzeby zostały stwierdzone po przeprowadzeniu indywidualnej oceny ich sytuacji.

Artykuł 18

Małoletni

1. Dobro dziecka jest pierwszą okolicznością rozważaną przez Państwa Członkowskie wprowadzając w życie przepisy niniejszej dyrektywy dotyczące małoletnich.

2. Państwa Członkowskie zapewniają dostęp do usług rehabilitacyjnych dla małoletnich będących ofiarami jakiegokolwiek formy nadużyć, zaniedbywania, wykorzystywania, torturowania lub okrutnego, nieludzkiego i upokarzającego traktowania, lub dla małoletnich, którzy ucierpieli w wyniku konfliktów zbrojnych, oraz zapewniają im także właściwą opiekę nad zdrowiem psychicznym oraz fachową poradę w razie potrzeby.

Artykuł 19

Osoby małoletnie pozbawione opieki

1. Państwa Członkowskie przyjmują jak najszybciej środki mające na celu zapewnienie niezbędnego przedstawicielstwa osób małoletnich pozbawionych opieki przez instytucję kurateli lub, w stosownych przypadkach, przez organizację, która odpowiedzialna jest za opiekę i dobrą sytuację małoletnich, lub innego rodzaju właściwego przedstawicielstwa. Właściwe organy dokonują regularnych ocen.

2. Osoby małoletnie pozbawione opieki składające wnioszek o udzielenie azylu, od momentu wjazdu na terytorium do momentu, w którym są zobowiązane opuścić przyjmujące Państwo Członkowskie, w którym złożono wniosek o udzielenie azylu lub w którym wniosek jest rozpatrywany, są umieszczane:

- a) z pełnoletnimi krewnymi;
- b) w rodzinie zastępczej;
- c) w ośrodkach zakwaterowania specjalnie przystosowanych do przyjmowania osób małoletnich;
- d) w innych miejscach zakwaterowania odpowiednich dla małoletnich.

Państwa Członkowskie mogą umieścić osoby małoletnie pozbawione opieki w wieku co najmniej 16 lat w ośrodkach zakwaterowania dla pełnoletnich osób ubiegających się o azyl.

Jeżeli to możliwe, rodzeństwa nie rozdziela się, uwzględniając dobro osoby małoletniej, w szczególności jego lub jej wiek i stopień dojrzałości. Zmiany miejsca zamieszkania osób małoletnich pozbawionych opieki ogranicza się do minimum.

3. Państwa Członkowskie, chroniąc dobro małoletniego pozbawionego opieki, podejmują starania w celu odnalezienia członków jego lub jej rodziny tak szybko, jak to możliwe. W przypadkach, gdy życie lub integralność osoby małoletniej albo jej bliskich krewnych może być zagrożona, szczególnie jeżeli pozostali oni w kraju pochodzenia, należy zadbać o zapewnienie poufności zbierania, przetwarzania i obiegu informacji dotyczących tych osób tak, aby uniknąć zagrożenia ich bezpieczeństwa.

4. Pracujący z małoletnimi pozbawionymi opieki otrzymują właściwe szkolenie w zależności od ich potrzeb oraz są związani zasadą poufności określoną w prawie krajowym w odniesieniu do każdej informacji uzyskanej podczas wykonywania pracy.

Artykuł 20

Ofiary tortur i przemocy

Państwa Członkowskie, w razie potrzeby, zapewniają osobom torturowanym, ofiarom gwałtu lub innych poważnych aktów przemocy otrzymanie niezbędnego leczenia szkód zdrowotnych wyrządzonych wymienionymi aktami.

ROZDZIAŁ V

ODWOŁANIA

Artykuł 21

Odwołania

1. Państwa Członkowskie zapewniają, że decyzje odmowne odnoszące się do przyznania świadczeń na mocy niniejszej dyrektywy lub decyzje podjęte na podstawie art. 7, które w szczególności wpływają na sytuację osób ubiegających się o azyl, mogą być przedmiotem odwołania się w ramach procedur

ustanowionych w prawie krajowym. Możliwość odwołania się do organu sądowego przyznaje się przynajmniej w ostatniej instancji.

2. Procedury dotyczące dostępu do pomocy prawnej w takich przypadkach są ustanawiane w prawie krajowym.

ROZDZIAŁ VI

DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU POPRAWĘ SKUTECZNOŚCI SYSTEMU PRZYJMOWANIA

Artykuł 22

Współpraca

Państwa Członkowskie regularnie informują Komisję o danych dotyczących liczby osób, w podziale według płci i wieku, objętych warunkami przyjmowania, i dostarczają pełną informację w sprawie typu, nazwy i formatu dokumentów przewidzianych w art. 6.

Artykuł 23

System wytycznych, monitorowania i kontroli

Państwa Członkowskie zapewniają, z należyтым poszanowaniem własnej struktury konstytucyjnej, ustanowienie właściwych wytycznych oraz środków monitorowania i kontroli poziomu warunków przyjmowania.

Artykuł 24

Personel i zasoby

1. Państwa Członkowskie podejmują właściwe środki w celu zapewnienia, że władze i inne organizacje wykonujące niniejszą dyrektywę odbyły odpowiednie podstawowe szkolenie w odniesieniu do potrzeb wnioskodawców obu płci.

2. Państwa Członkowskie rozmieszczają niezbędne zasoby w związku z przepisami krajowymi ustanowionymi w celu wykonania niniejszej dyrektywy.

ROZDZIAŁ VII

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 25

Sprawozdania

Do dnia 6 sierpnia 2006 r. Komisja złoży sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie w sprawie stosowania niniejszej dyrektywy i zaproponuje wszelkie niezbędne zmiany.

Państwa Członkowskie prześlą Komisji wszelkie informacje, które są odpowiednie dla sporządzenia sprawozdania, wraz z danymi statystycznymi przewidzianymi w art. 22, do dnia 6 lutego 2006 r.

Po przedstawieniu sprawozdania Komisja będzie składać sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie w sprawie stosowania niniejszej dyrektywy co najmniej co pięć lat.

*Artykuł 26***Transpozycja**

1. Państwa Członkowskie wprowadzą w życie, najpóźniej do dnia 6 lutego 2005 r., przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy i niezwłocznie powiadomią o tym Komisję.

Przepisy przyjęte przez Państwa Członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez Państwa Członkowskie.

2. Państwa Członkowskie przekażą Komisji teksty przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinie objętej przedmiotem niniejszej dyrektywy.

*Artykuł 27***Wejście w życie**

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie z dniem jej opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

*Artykuł 28***Adresaci**

Niniejsza dyrektywa jest skierowana do Państw Członkowskich zgodnie z Traktatem ustanawiającym Unię Europejską.

Sporządzono w Brukseli, dnia 27 stycznia 2003 r.

W imieniu Rady

G. PAPANDEOU

Przewodniczący